

WPROWADZENIE

Duże znaczenie znajomości języków obcych stawia wysokie wymagania wobec nauczycieli. Raporty edukacyjne i prace naukowe podkreślają ich rolę w procesie glottodydaktycznym. Wzrasta zainteresowanie problematyką kształcenia nauczycieli języków obcych oraz jej podstawami teoretycznymi, ponieważ nie można zaprzeczyć, iż ich wiedza i umiejętności wywierają znaczący wpływ na jakość i efektywność nauki. Aktualny stan wiedzy glottodydaktycznej i pedeutologicznej oraz przemiany zachodzące w edukacji tworzą nowe ramy rozważań nad kształceniem nauczycieli języków obcych w Polsce.

Artykuły zamieszczone w niniejszym numerze „Neofilologa” przygotowane zostały na podstawie referatów wygłoszonych podczas konferencji Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego, która odbyła się w dniach 8–10 września 2014 r. na Uniwersytecie Gdańskim. Opublikowane teksty dotyczą różnych aspektów kształcenia nauczycieli języków obcych i ukazują je w świetle rozważań teoretycznych oraz badań empirycznych. Krytyczne spojrzenie na obecną sytuację i propozycje działań naprawczych wynikają z troski autorów o należyte przygotowanie zawodowe nauczycieli.

Elżbieta Zawadzka-Bartnik przedstawia problematykę kształcenia nauczycieli języków obcych na szerokim tle rozważań o stanie polskiej edukacji. Na podstawie analizy prac teoretycznych, badań empirycznych i raportów edukacyjnych autorka wyszczególnia różne niedociągnięcia na wszystkich poziomach i etapach kształcenia. Poprzez kategorię ukrytego programu unaocznia rozbieżności między rzeczywistym a zakładanym stanem edukacji. Odwołanie do autonomii nauczyciela i jego osobistej odpowiedzialności otwiera propozycje poprawy systemu kształcenia studentów – przyszłych nauczycieli języków obcych.

Mirosław Pawlak, wychodząc od teoretycznych podstaw rozważań nad sytuacją nauczycieli języków obcych, krytykuje obowiązujące współcześnie w Polsce standardy i programy kształcenia tej grupy pedagogów. Wskazuje, iż pozycja glottodydaktyki jako nauki na uniwersytetach, rzeczywistość edukacyjna oraz sytuacja na rynku pracy nie sprzyjają tworzeniu warunków do odpowiedniego przygotowania przyszłych nauczycieli. Artykuł zamykają propozycje zmian,

które pozytywnie wpłynęłyby na jakość uniwersyteckiego kształcenia nauczycieli języków obcych.

Melanie Ellis przybliży czytelnikowi badanie „Learning and Teaching Foreign Languages in lower secondary school” (BUNJO 2012), skupiając uwagę na jego kluczowych aspektach, tj. organizacji pracy w klasie, znaczeniu kształcenia poszczególnych umiejętności oraz autonomii ucznia. Wnioski z badań stanowią podstawę do sformułowania zaleceń mających podnieść jakość kształcenia nauczycieli.

Anna Michońska-Stadnik przedstawia badanie, którego celem było rozpoznanie profilu studentów filologii angielskiej nabywających pełne uprawnienia nauczycielskie na studiach magisterskich. Poznajemy zastosowany przez autorkę kwestionariusz, pozyskane dane oraz ich analizę. Artykuł zamykają wskazówki dla prowadzących zajęcia seminaryjne z glottodydaktyki, sformułowane na podstawie interpretacji wyników badania.

Krystyna Miłułka analizuje program kształcenia nauczycieli języka niemieckiego, aby sprawdzić, czy jego niedostatki, mogą negatywnie wpływać na wybór specjalności nauczycielskiej. Ocenę programu kształcenia nauczycielskiego dopełnia interpretacja wyników ankiet przeprowadzonych wśród studentów germanistyki. Z badań wyłania się postulat reorganizacji studiów neofilologicznych kształcących przyszłych nauczycieli, tak aby ich główny element tworzyły zajęcia przygotowujące do pracy zawodowej.

W centrum uwagi Teresy Siek-Piskozub i Aleksandry Jankowskiej jest problematyka przygotowania studentów do praktyk nauczycielskich. Autorki, na podstawie sondażu przeprowadzonego wśród studentów-praktykantów, przygotowujących się do zawodu nauczyciela języka angielskiego oraz szkolnych opiekunów praktyk, analizują stopień wywiązywania się instytucji edukacyjnych z obowiązku przygotowania studentów do praktyk, oceniają pracę mentorów oraz realizację zadań dydaktyczno-wychowawczych przez praktykantów.

Elżbieta Gajewska i Magdalena Sowa kierują uwagę na nowe zadania nauczycieli języków obcych wynikające ze zmian społeczno-politycznych i edukacyjnych, które doprowadziły do wzrostu zapotrzebowania na nauczycieli prowadzących kursy języków specjalistycznych, tj. języka biznesu, prawa, medycyny i in. Autorki, w oparciu o analizę systemu kształcenia nauczycieli oraz podstaw teoretycznych dydaktyki języków specjalistycznych, proponują rozwiązania praktyczne dla glottodydaktyki specjalistycznej. Przedstawione przykłady dotyczą kształcenia nauczycieli romanistów.

Emilia Wąsikiewicz-Firlej i Hadrian Lankiewicz eksponują osobisty charakter wiedzy nauczycieli, wynikający z powiązania z ich biografią. Na podstawie analizy narracji biograficznych nauczycieli języka angielskiego wskazują walory tego narzędzia badawczego. Zalecają wykorzystywanie biografii nauczycielskich

jako materiału dydaktycznego w kształceniu przyszłych adeptów zawodu, zwłaszcza w rozwijaniu ich refleksyjności.

Zmiany, jakie zachodzą w społeczeństwie, reforma systemu edukacji, nowe regulacje prawne dotyczące kształcenia nauczycieli w postaci KRK stawiają przed glottodydaktykami obowiązek naukowego zaangażowania się w badania nad sytuacją nauczycieli języków obcych oraz opracowania teoretycznych podstaw i praktycznych rozwiązań dotyczących kształcenia tej grupy pedagogów. Przedstawione artykuły są głosem w dyskusji, którą będziemy kontynuować na łamach kolejnego numeru „Neofilologa”.

Ewa Andrzejewska